

DOI 10.52363/2414-5866-2023-1-13

УДК 351, 352/354

Крамаренко С.Б. докторант ДВНЗ «ПНУ імені В. Стефаніка», ІПОтаДП,
м. Івано-Франківськ
ORCID: 0000-0002-7394-9175

Kramarenko S. doctoral student at Vasyl Stefanyk Pre-Carpathian National University, Institute of Postgraduate Education and Pre-University Training, Department of Management and Business Administration, Ivano-Frankivsk

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПРОМИСЛОВОЮ ПОЛІТИКОЮ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА КРАЩІ ПРАКТИКИ

PUBLIC MANAGEMENT OF INDUSTRIAL POLICY: GLOBAL EXPERIENCE AND BEST PRACTICES

У статті розглядаються кращі практики впровадження механізмів публічного управління у сфері промисловості. Визначаються можливості до адаптації світового досвіду до специфіку національної промислової системи. Надаються рекомендації щодо імплементації досвіду з метою підвищення ефективності реалізації промислової політики.

Ключові слова: публічне управління, промислова політика, світовий досвід

The article discusses the best practices of implementing public management mechanisms in the industry. Possibilities for adapting world experience to the specifics of the national industrial system are determined. Recommendations are provided on the implementation of experience in order to increase the efficiency of industrial policy implementation.

Keywords: public administration, industrial policy, world experience.

Постановка проблеми. Промисловість відіграє важливу роль у розвитку економіки найбільших країн світу та надає мультиплікативний ефект в економіку. Ефект мультиплікатора виникає завдяки попиту на сировину, енергію, робочу силу та створює найбільшу додану вартість. Найбільш важливим для України є дослідження досвіду груп країн, де економіка розвинулася саме в організації регіональної промислової політики, що визначається історичними та національними особливостями, що ускладнює застосування їх досвіду в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність теми дослідження зумовила увагу авторів до її розробки, зокрема, доцільно звернути увагу на доробок наступних авторів: Домбровська С.М., Коврегін В.В., По-

маза-Пономаренко А.Л., Колєнов О.М., Ципліцька, О. О., Харечко, Д. О. Шкурат, М., Кукель, Г., Штефан, Л., Мазур, В. Дейнеко Л.В., Олешко А. А. [1-8].

Проте, зовнішні виклики та глобальні загрози визначають необхідність пошуку нових ефективних методик публічного управління на рівні органів державної влади щодо побудови промислової політики держави.

Постановка завдання. Досвід провідних країн свідчить, що дієвість промислової політики та ефективність заходів, що вживаються в процесі її реалізації, можна значно підвищити за рахунок визначення чітких і конкретних цілей та координації засобів їх досягнення. Саме тому, ми вважаємо, важливим дослідження організаційно-економічних особливостей формування регіональної промислової політики на державному рівні. Отже, метою статті є пошук ефективних інструментів та механізмів публічного управління, спрямованих на підвищення ефективності промислової політики, шляхом проведення аналізу та визначення перспективі імплементації провідного світового досвіду національну економічну систему. Відповідно до мети статті визначено та досягнуто наступні завдання:

- проаналізувати кращі світові практики реалізації державної промислової політики;
- визначити окремі механізми та інструменти, які можуть бути імплементовані у національну систему публічного управління промисловістю;
- розробити пропозиції щодо практичної імплементації запропонованих механізмів та інструментів публічного управління.

Виклад основного матеріалу. У багатьох зарубіжних країнах існує ієрархічна система управління регіональним промисловим розвитком. Перший, найвищий рівень, визначає управлінську діяльність центральних органів влади, які визначають стратегічні напрями розвитку промислового комплексу країни та здійснюють процеси макрорегулювання. У більшості країн це спеціалізовані національні директивні та консультативно-дорадчі органи. Аналіз міжнародного досвіду представлений у табл. 1.

Таблиця 1

Основні принципи побудови першого рівня системи управління промисловим розвитком регіону в розвинутих країнах [1-3]

Країни	Мета	Інститути	Інструменти
Франція	Інтеграція національної промисловості в ринкове середовище ЄС	Міністерство промисловості, пошти та зв'язку Міністерство економіки, фінансів та бюджету	Багаторівнева система планування. Інструменти фіскальної політики спрямовані на стимулювання науково-ємного сектору та інноваційної діяльності.
Німеччина	Підвищення конкурентоспроможності, в цілому, особливо наукоєм-	Міністерство економіки, Міністерство фінан-	Податкова та бюджетна політика для впливу на регіональну інвестиційну складо-

	ного сектору. Денаціоналізація інфраструктурних галузей економіки.	сів.	ву. Стимулювання інвестицій в наукоємний сектор.
Японія	Приватний бізнес та держава спільно працюють над підвищенням міжнародної конкурентоспроможності країни.	METI (Ministry of Economy, Trade and Industry) Міністерство економіки, торгівлі і промисловості	Багаторівнева система планування. Податкова та бюджетна політика для впливу на динаміку розвитку промисловості. Допомога малому та середньому бізнесу, яка включає гарантії за надзвичайними позиками і спеціальними кредитами.
Великобританія	Підтримка конкурентоспроможності промисловості. Захист внутрішнього ринку.	Територіальні департаменти з питань промисловості	Макроекономічне регулювання промисловості, підтримка наукоємного сектору.
США	Підтримка конкурентоспроможності промисловості, захист внутрішнього, експансія на зовнішніх ринках.	Державне регулювання нарівні окремих штатів, місцеві органи управління	Переважає застосування непрямих інструментів, податкових, грошово-кредитних, бюджетних.

У контексті євроінтеграційних процесів в Україні доцільно проаналізувати досвід країн-членів ЄС у побудові ефективної промислової політики. Комісія запровадила термін «Стала промислова політика Європейського союзу», а Рада ЄС розширила його до «Нової європейської політики промислової конкуренції». У 2012 році Європейська Комісія запропонувала «Партнерство промислової політики». Партнерство має на меті зосередитися на інвестиціях та інноваціях у шести пріоритетних сферах діяльності: передові виробничі технології, ключові технології, біологічні продукти, стійка промислова та будівельна політика, екологічний транспорт та інтелектуальні електромережі. Водночас планувалося збільшити частку переробної промисловості з 16% до 20% [4].

Очікувалося, що це буде досягнуто за рахунок збільшення інвестицій, зростання торгівлі товарами на внутрішньому ринку та значного збільшення експорту до третіх країн. Ця ініціатива мала свої недоліки: централізовано сплановані заходи не враховували відмінності в економічній структурі та якості кожної країни та якості робочої сили, сировини і матеріалів. Нові інструменти стратегії промислової політики включають [5-7]. Кібербезпека. Передбачає створення Європейського центру передового досвіду з кібербезпеки та компетенцій, який підтримуватиме розвиток технологій та промислових компетенцій у сфері кібербезпеки. Вільний обіг неперсональних даних. Забезпечить модернізацію промисловості та створить справді спільний європейський інформаційний простір. Заходи з розвитку циркулярної економіки. Це включає в себе покращення виробництва відновлюваних біологічних ресурсів та їх перетворення на біоенергію та біологічні продукти. Низ-

ка ініціатив щодо забезпечення кращого захисту прав інтелектуальної власності. Ініціативи щодо покращення функціонування системи державних закупівель ЄС, зокрема тих, що стосуються великих інфраструктурних проєктів.

Європейська модель промислової політики базується на рівноправному партнерстві між державою та бізнесом. Це приклад так званої "горизонтальної" промислової політики, яка базується на створенні рівних умов для розвитку всіх секторів економіки. Ця промислова політика базується на створенні рівних умов для розвитку всіх секторів економіки. Промислова політика робить ряд винятків для галузей, що мають стратегічне значення для Європи, таких як суднобудування, сталеливарна та алюмінієва промисловість. Ці галузі мають право на субсидії та протекціоністські заходи, такі як квоти і тарифи [8].

Перевагою європейської моделі промислової політики є те, що її цілі відповідають соціальним та екологічним цілям розвитку країн ЄС. Вона синхронізована з соціальним та екологічним розвитком країн ЄС, з гнучкими та конкурентоспроможними механізмами для економічної структури. Модель промислової політики ЄС базується переважно на горизонтальних принципах і зосереджена на посиленні конкуренції між промисловими підприємствами та лібералізацію ринкових відносин. Водночас, промислова політика стає важливим напрямком стратегії розвитку ЄС.

Узагальнюючи зарубіжний досвід, можна побачити, що [6-7]:

1. Головною особливістю інституційного забезпечення регіональної промислової політики в досліджуваних країнах є децентралізація, яка базується на принципі субсидіарності.

2. Регіоналізація та децентралізація є ключовими факторами забезпечення ефективної регіональної промислової політики на практиці в усьому світі.

3. Промислова політика є багаторівневою і реалізується центральними та регіональними органами влади, а також органами місцевого самоврядування. Це контрастує з тим фактом, що донедавна лише центральні органи влади відігравали головну роль у формуванні та реалізації регіональної політики.

4. Зростання ролі регіональних управлінських структур, державних органів, що захищають інтереси громад та регіонів, а також спеціалізованих структур, основним завданням яких є сприяння регіональним ініціативам (наприклад, агенцій регіонального розвитку), у реалізації регіональної промислової політики.

Висновки. У 2020 році світова економіка зростала найповільнішими темпами за останнє десятиліття, а економічна активність у всьому світі падала синхронно, з високим ризиком подальшого зниження: повільне відновлення після світової фінансово-економічної кризи, спричиненої пандемією

COVID-19, значною мірою було зумовлене низькими інвестиціями в реальний сектор економіки, а глобальне зростання продуктивності праці зростання також продовжила суттєво знижуватися. Динаміка зростання в країнах, що розвиваються, часто тісно пов'язана з нестабільними міжнародними потоками капіталу, і багато країн, що розвиваються, відстали, а не скоротили розрив у рівні життя. Вразливість багатьох країн, що розвиваються, ще більше посилилася через дестабілізуючий вплив швидкого поширення цифрових технологій. Внаслідок повільного відновлення після світової фінансово-економічної кризи, наслідків пандемії COVID-19 та широкомасштабної військової агресії російської федерації проти України, політичні рішення під впливом сил глобалізації та соціально-економічного прогресу супроводжувалися погіршенням структури доходів і багатства, що перетворило майнову нерівність на одну з найгостріших економічних, соціальних і політичних проблем сучасності. Вона стала однією з найгостріших економічних, соціальних і політичних проблем сучасності. Нерівність спричинила соціально-економічну напруженість у розвинених країнах, різко збільшивши нерівність у доходах і багатстві та підживлюючи поляризацію між багатими і рештою населення. Поляризація доходів і багатства супроводжується напруженістю між поколіннями, а надії молодих людей на досягнення вищого рівня життя, ніж у їхніх батьків, стають все більш ілюзорними. Поглиблення розломів у світовій економіці та зростання вразливості країн, що розвиваються, також зумовлені дедалі виразнішими змінами у міжнародному виробництві.

Список використаних джерел:

1. Домбровська С.М., Коврегін В.В., Помаза-Пономаренко А.Л., Коленов О.М. Державне управління у сфері безпеки соціально-еколого-економічних систем : монографія. Харків : НУЦЗУ, 2017. 244 с.
2. Ципліцька О.О. Інституційні механізми модернізації промислового сектору національної економіки : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.03 / Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України». Київ, 2020. 450 с.
3. Ципліцька, О. (2022). Стратегія повоєнного розвитку нових галузей промисловості. Економічний простір, (181), 72-78. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/181-12>.
4. Харечко, Д. О. (2022). Особливості глобалізаційного впливу на реалізацію державної політики країн з перехідною економікою у сучасний період викликів пандемії COVID-19. Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування, (1), 94-100. <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2022.1.13>.
5. Шкурат, М., Кукель, Г., Штефан, Л., & Мазур, В. (2022). Розвиток індустрії 4.0 в ЄС: особливості та фінансове забезпечення в умовах пос-

тпандемійного відновлення. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2(43), 213–220. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.43.2022.3606>.

6. Виклики майбутнього для промислового розвитку України: наукова доповідь / за ред. д-ра екон. наук Л. В. Дейнеко; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». К., 2022. 184 с. URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2022/06/Vyklyky-majbutnjogo-dlja-promyslovogo-rozvytku.pdf>.

7. Олешко А. А. Smart-спеціалізація України в перспективі після-воєнного відновлення економіки [Електронний ресурс] / А. А. Олешко, З. Я. Шацька, О. В. Ровнягін // *Ефективна економіка*. – 2022. – № 5. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10286>.

References:

1. Dombrovska S.M., Kovregin V.V., Pomaza-Ponomarenko A.L., Kolyenov O.M. State management in the sphere of security of social, ecological and economic systems: monograph. Kharkiv: NUZZU, 2017. 244 p.

2. Tsyplitska O.O. Institutional mechanisms of modernization of the industrial sector of the national economy: thesis. ... Dr. Econ. Sciences: 08.00.03 / State institution "Institute of Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine". Kyiv, 2020. 450 p.

3. Tsyplitska, O. (2022). Strategy of post-war development of new branches of industry. *Economic space*, (181), 72-78. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/181-12>

4. Kharechko, D. O. (2022). Peculiarities of the impact of globalization on the implementation of state policy in countries with a transition economy in the modern period of the challenges of the COVID-19 pandemic. *Taurian Scientific Bulletin. Series: Public management and administration*, (1), 94-100. <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2022.1.13>

5. Shkurat, M., Kukel, G., Stefan, L., & Mazur, V. (2022). Development of industry 4.0 in the EU: features and financial support in the conditions of post-pandemic recovery. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2(43), 213–220. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.43.2022.3606>.

6. Future challenges for the industrial development of Ukraine: scientific report / edited by Dr. Econ. Science L. V. Deineko; National Academy of Sciences of Ukraine, State University of Economics and forecast. National Academy of Sciences of Ukraine". К., 2022. 184 p. URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2022/06/Vyklyky-majbutnjogo-dlja-promyslovogo-rozvytku.pdf>

8. Oleshko A. A. Smart specialization of Ukraine in the perspective of post-war economic recovery [Electronic resource] / A. A. Oleshko, Z. Ya. Shatska, O. V. Rovnyagin // *Effective economy*. – 2022. – No. 5. – Access mode: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10286>.